

Finansējuma saņēmēja iepirkumu procedūru organizēšana piemērojot VIDM vadlīnijas

Baiba Gulbe

Projektu ieviešanas departaments,
Ūdenssaimniecības un vides risku projektu
nodaļas vadītāja

Iepirkumu veikšana

Atbilstoši MK 04.12.2007 noteikumiem Nr. 836 “Noteikumi par darbības programmas “ Infrastuktūra un pakalpojumi” 3.5.1.1.1 aktivitāti “ Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000”

Vides ministrija veic iepirkumus, kuru plānotā līgumcena:

- Būvdarbu līgumos ir virs 3.4 milj.Ls ,
- Piegāžu un pakalpojumu līgumos virs 272 tūkst.Ls.

Pārējos iepirkumus veic Finansējuma saņēmēji

Iepirkuma procedūras izvēles kritēriji

- Pasūtītāja tiesiskais statuss
- Iepirkuma priekšmets
- Iepirkuma paredzamā līgumcena

Vadlīniju piemērošana

Obligāta FS, kuri saņem finansējumu no ES KF vai ERAF un kuri ir likuma “Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likuma” subjekti, bet kuru iepirkumu paredzamās līgumcenas nesasniedz iepirkumu sliekšņus

Iesniegumi un sūdzības

- Sūdzības - augsts sūdzību iesniegšanas risks
 - Saistīts ar uzņēmēju konkurenci,
 - Saistīts ar iepirkumu komisiju darbību

saņemtas aptuveni 30 sūdzības (ieskaitot sūdzības KNAB, FM, Valsts kontrolei, Ministru prezidentam) no uzņēmējiem un no profesionālām asociācijām par FS veiktajām iepirkuma procedūrām. (katru sūdzību VIDM izvērtē, vienlaikus VIDM neizvērtē pretendentu piedāvājumus, jo VIDM neveic IUB funkcijas).

Procedūras organizēšana (I)

I NOLIKUMA SAGATAVOŠANA

(izmantojot VIDM standarta dokumentus un veidnes)

Priekšnosacījums:

Kvalitatīvas procedūras veikšanai jāizveido kompetenta iepirkuma komisija, kurā strādā personāls, kas saistīts ar projektu (vismaz 3 cilvēku sastāvā).

Var piesaistīt nozares ekspertus

- *Eksperti ir iekļaujami iepirkuma komisijā, ja tie piedalās nolikuma izstrādē, tie paraksta neieinteresētības apliecinājumus uzsākot iepirkuma procedūru.*

Iepirkumu komisija izstrādā konkursa nolikumu un tehniskās specifikācijas.

Procedūras organizēšana (II)

Kļūdas iepirkuma komisijas izveidē un darbībā:

- Komisijas locekļi nav saistīti ar projektu un nav ar zināšanām iepirkumu jomā (faktiski nolikumu izstrādā citas personas);
- Pieaicinātie eksperti netiek iekļauti iepirkuma komisijā;
- Komisija nedokumentē visu iepirkuma procesu.

Procedūras organizēšana (III)

Kvalifikācijas prasības (atlases kritēriji), kas

- Atbilst iepirkumu tiesiskajam regulējumam,
- Ietver prasības attiecībā uz pierādījumiem, ka pretendents ir reģistrēts komercreģistrā (vai līdzvērtīgā reģistrā ārvalstīs) vai profesionālajā reģistrā vai ir kādas noteiktas organizācijas biedrs, kā arī attiecībā uz pierādījumiem, ka pretendents vai tā piedāvātajiem speciālistiem ir izsniegta licence, sertifikāts vai cits dokuments noteiktu pakalpojumu sniegšanai, būvdarbu veikšanai vai preču piegādei,
- Ir saistītas ar iepirkuma priekšmetu,
- Ir samērīgas un nav diskriminējošas,
- Ir pietiekami konkrētas un nepārprotamas,
- Ir attiecināmas uz apakšuzņēmējiem atbilstoši nolikuma veidnē noteiktajam.

Procedūras organizēšana (IV)

- Kļūdas kvalifikācijas prasībās:
 - Pieprasīti neatbilstoši/neesoši sertifikāti /nereglamentētās sfērās, kas nav saistīti ar iepirkuma priekšmetu (piem. Sertifikāts tāmētājam);
 - Prasības nav saistītas ar iepirkuma priekšmetu;
 - Prasības nav skaidri saprotamas un nav samērīgas;
 - Diskriminējošas prasības;
 - Netiek pieprasīti visi dokumenti, kas apstiprina kvalifikāciju.

Negatīvie Piemēri:

Pretendentu kvalifikācijas prasības:

- Pretendenta gada kopējais finanšu apgrozījums Pretendenta darbības **pēdējā gada laikā vismaz 10 reizes pārsniedz piedāvāto Būvdarbu kopējo cenu ar PVN**
- Prasības gan pretendenta gada kopējo finanšu vidējo apgrozījumam, gan gada kopējo finanšu vidējo apgrozījumam attiecībā uz būvdarbiem pēdējo 3 gadu laikā.
- Pretendenta vadošajiem speciālistiem tiek pieprasīts sertifikāts projektēšanā, kaut arī līgumu paredzēts īstenot saskaņā ar FIDIC Sarkanās grāmatas nosacījumiem
- Komandas vadītājam tiek prasīti **2 sertifikāti**: UK sistēmu būvuzraudzības sertifikāts un ēku būvdarbu būvuzraudzības sertifikāts
- Nevienāda pieeja attiecībā uz **pieredzi speciālistiem**: izbūvētajiem un ekspluatācijā nodotajiem objektiem **2 gadu** pieredze komandas vadītājam un **3 gadu** pieredze vietas būvuzraugam
- Pretendentam tiek prasīti dažādi kvalitātes vadības sistēmas sertifikāti, OHSAS, EMAS, ISO u.c.

Negatīvie Piemēri:

- VIDM iesniegtajai iepirkuma procedūras dokumentācijai pievienots **nolikums, kas neatbilst iepirkuma komisijas apstiprinātajam (secināts no protokoliem)**
- Pieredze ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūvē 10 km garumā, turpretim būvdarbu apjomos paredzēta tikai kanalizācijas tīklu 400 m garumā rekonstrukcija
- Pēdējo 8 gadu laikā **jābūt vadītiem vismaz 10** ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu **tehniskiem projektiem**.
- Pretendents būvdarbu veikšanai **var piesaistīt apakšuzņēmējus būvdarbu veikšanai līdz 25 % (30%) no kopējā celtniecības darbu apjoma**. Pašu spēkiem jānodrošina 75% (70%) no darbu apjoma
- Prasības- Projekta vadītājs un Būvdarbu vadītājs ir darba attiecībās ar Pretendentu
- Neprecīzi vērtētas nolikumā noteiktās prasības:
būvdarbu (projektu) vadītājs, kuram ir vismaz 5 (piecu) gadu pieredze būvdarbu (projektu) vadīšanā un vismaz 1 (viena) ūdenssaimniecības projekta (būvdarbu) vadībā, kas īstenots saskaņā ar FIDIC Dzeltenās grāmatas līguma noteikumiem- vērtēts vai pretendents ir 5 gadu pieredze ūdenssaimniecības būvdarbu projektu vadīšanā

Procedūras organizēšana (V)

Vērtēšanas kritēriji, kas

- Ir noteikti Nolikumā,
- Ir saistīti ar iepirkuma priekšmetu,
- Ir pietiekami konkrēti un objektīvi izmērāmi un salīdzināmi,
- Ir noteikts katra kritērija īpatsvars un piedāvājumu izvēles algoritms saskaņā ar minētajiem kritērijiem,
- Kritēriji ir nemainīgi visu iepirkuma laiku.

Kā vērtēšanas kritēriji –nav iekļaujamās prasības, kas izvērtējamās pretendenta kvalifikācijā.

Procedūras organizēšana (VI)

Izvēles kritēriji līguma tiesību piešķiršanai:

- **Zemākā cena-** izvēle starp piedāvājumiem, kuri **atbilst** kvalifikācijas prasībās noteiktajam, atbilst tehniskajās specifikācijās noteiktajam- tehniski un finansiāli un cena nav nepamatoti zema.
- **Saimnieciski izdevīgākais piedāvājums** – izvēle starp piedāvājumiem, kuri **atbilst** kvalifikācijas prasībās noteiktajam, atbilst tehniskajās specifikācijās noteiktajam- tehniski un finansiāli un cena nav nepamatoti zema, un kurš saskaņā ar vērtēšanas kritērijiem ieguvis augstāku punktu skaitu vērtēšanas sistēmā, kas noteikta nolikumā.

Negatīvie piemēri

Vērtēšanas kritēriji ir neskaidri definēti, nav konkrēti izmērāmi un objektīvi;

Kritērijs: "Piedāvātā darba organizācija".

Tiek izstrādāts darba veikšanas projekts par pamatu ņemot Tehniskā projekta specifikācijas un darba apjomus - saņem 10 punktus

Kritērijs „Piedāvātais būvdarbu termiņš”.

Būvdarbu termiņa novērtē pēc sekojošas formulas: Īsākais būvdarbu termiņš / vērtējamais termiņš x 15 (kritērija īpatsvars)

Kritērijs "Piedāvātā kvalitātes nodrošināšanas sistēma". Maksimālais punktu skaits tiek piešķirts piedāvājumam, kurš izpilda šādu prasību: būvniecības un materiālu sagādes procesi ir sertificēti pēc ISO 9000;14000;18000 vai analogas kvalitātes pārvaldības sistēmas. Par katru kvalitātes pārvaldības sistēmu Pretendents saņem divus punktus, bet ne vairāk kā sešus kopā.

Cena -60 punkti

Vērtēšanas kritēriji pieļauj citām prasībām neatbilstoša piedāvājuma vērtēšanu;

“Tehniskais piedāvājums, ietver būtiskas novirzes un riskus, kas ietekmēs darba kvalitāti, termiņus vai ekspluatāciju, iekārtas nav apmierinošas ekspluatācijā vai savietojamas Darbu grafiks nenodrošina izpildes termiņu ievērošanu vai nav atbilstošs LR būvnormatīviem. Garantijas un pēc-garantijas apkalpošana nav apmierinoša.”

Nepareiza vērtēšanas kritēriju aprēķina piemērošana – gadījums, kurā pretendents var iesniegt jebkādu piedāvāto cenu un saņemt augstāko novērtējumu.

Negatīvie piemēri

- **Kritēriji definēti nepareizi-** iepirkuma komisija nav paredzējusi vērtēt pretendentu piedāvāto būvdarbu garantijas termiņu, bet gan garantijas izdevēja veidu – t.i., piešķirt noteiktu vērtējumu par to, vai pretendenta iesniegto garantiju ir izdevusi banka, apdrošināšanas sabiedrība vai pretendents pats.
- **Kritēriji nav detalizēti, nav objektīvi izmērāmi-** Tehniskā piedāvājuma apraksts, maksimālo punktu skaitu saņem labākais apraksts, t.i. Nav skaidrs kāds ir “labākais apraksts” komisijas ieskatā.
- **Kritēriju sadalījums 60% cena/ 40% -garantijas.** Tehniskais apraksts/izpildes laiks. Faktiski –izvēles kritērijs ir zemākā cena.

Procedūras organizēšana (VII)

Iepirkuma izsludināšana

- publikācija (3 publikācijas)- nacionālajā laikrakstā, pašvaldības mājas lapā un FS mājas lapā, ja tāda ir!!!
- Publicē paziņojumu par iepirkuma uzsākšanu, paziņojumu par grozījumiem (ja ir), paziņojumu par rezultātiem.

Jāievēro, ka termiņš piedāvājumu iesniegšanai min 30 dienas (skaitot no pēdējā publikācijas datuma).

Nolikumā drīkst noteikt dokumentu pieejamību elektroniski mājas lapā, šajā gadījumā sniegtās atbildes uz jautājumiem, grozījumi u.c. Dokumenti jāpublicē turpat.

Negatīvie piemēri

- **Publikācija par iepirkuma procedūru satur iepirkumam neatbilstošu informāciju;**
- **Publikācijās norādīts maldinošs vai nepilnīgs iepirkuma apjoms;**
- **Publikācijā norādītajā adresē nosauktas personas, kas neko nezina par iepirkumu;**
- **Par dokumentiem tiek pieprasīta nepamatota samaksa, bez maksas dokumenti nav pieejami.**

Procedūras organizēšana (VIII)

- Procedūras dokumentēšana ir iepirkumu komisijas pienākums:
- Jādokumentē nolikuma sagatavošanas sēdes,
- Jādokumentē atbilžu sniegšana un uzdoto jautājumu, vēlams dokumentēt arī veidu kā visi ieinteresētie piegādātāji tiek informēti par komisijas sniegtajām atbildēm,
- Jāsaglabā pierādījumi par atbilžu sniegšanu/saraksti ar ieinteresēto piegādātāju/ pretendentu.
- Jādokumentē gadījumi, pievienojot dokumentus, ja iepirkumu komisija par nolikuma prasību izpildi pārliecinās publiskajās datu bāzēs.

Negatīvie piemēri

- nepilnīgas tehniskās/finanšu informācijas iekļaušana Nolikumā (vāji sagatavotas tehniskās specifikācijas, neprecīzas finanšu piedāvājuma veidnes vai to trūkums, vai arī prasīta tikai kopējā cena);
- netiek pietiekami detalizēti izvērtēti ieinteresēto piegādātāju iesniegtie jautājumi/ierosinājumi piedāvājuma sagatavošanas stadijā;
- Ieinteresētajiem piegādātājiem netiek sniegtas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem vai arī atbilde tiek sniegta TIKAI jautājuma uzdevējam.
- Projekta īstenošanas laikā (tostarp iepirkuma veikšanas laikā) ir pieļaujama projekta aktivitāšu ietvaros sasniedzamo rezultātu precizēšana, bet ne papildu (jaunu) aktivitāšu, kā arī sasniedzamo rezultātu iekļaušana projektā;
- FS nepārzina iepirkuma apjomu un tehnisko informāciju, kas nereti izraisa ilgstošu nolikuma saskaņošanas un izsludināšanas procedūru un rada grūtības atbildēt uz ieinteresēto piegādātāju uzdotajiem jautājumiem iepirkuma procedūras laikā.

Negatīvie piemēri

Iepirkuma procesa laikā būtiskas izmaiņas tehniskajās specifikācijās neveicot grozījumus iepirkumā

Grozījumu veikšana nolikumā:

- pieļaujami nebūtiski grozījumi. Nolikumā- būtiski nemaina iepirkuma priekšmetu, paskaidro to, papildina ar specifiskiem nosacījumiem- nelielā apjomā.
- būtiski grozījumi nolikumā - veicamie uzdevumi un to izpildes metodes, maksājumu veikšanas kārtība, nosacījumi par ziņojumu iesniegšanas kārtību, pretendenta kvalifikācijas prasības, pagarināts būvuzraudzības pakalpojumu sniegšanas termiņš u.tml.

Veicot grozījumus jāpiešķir piedāvājumu iesniegšanas termiņa pagarinājums, un tas nedrīkst būt mazāks par 15 dienām.

Grozījumu publikācija jāpublicē tieši tāpat kā paziņojums par iepirkumu.

Riski:

- nesaņemt projekta un iepirkuma vajadzībām atbilstošus piedāvājumus;
- piedāvājumu iesniegšanas termiņa pagarināšana,
- uzņēmēju sūdzību saņemšana, kas var kavēt iepirkumu savlaicīgu veikšanu.

Procedūras organizēšana (IX)

Piedāvājumu atvēršana un vērtēšana:

- Piedāvājumu atvēršana var būt atklāta!
- Piedāvājumu vērtēšana notiek secīgos posmos un tikai Nolikumā paredzētajā kārtībā!
- Jāizvērtē visi termiņā saņemtie piedāvājumi, tādejādi nodrošinot vienlīdzīgas attieksmes principu!
- Iepirkuma procedūra ir pietiekami detalizēti un rūpīgi jādokumentē!
- Jābūt pietiekamam pamatojumam pretendenta izvēlei vai noraidījumam!

Negatīvie piemēri

- Piedāvājumi ar nepamatoti zemu cenu – netiek pieprasīta informācija par priekšrocībām šādas cenas nodrošināšanai.
- Iepirkuma komisija patstāvīgi noskaidro cik, kas maksā un pieņem lēmumu noraidījumam, neļaujot pretendentam paskaidrot piedāvājumu un pierādīt pretējo.
- Līguma summa tiek samazināta pēc piedāvājuma atvēršanas, Iepirkuma komisijai lūdzot pretendentam iesniegt precizētu tehnisko piedāvājumu. Pēc precizēta piedāvājuma saņemšanas, iepirkuma komisija ir izslēgusi 3 pozīcijas; neviena no izslēgtajām pozīcijām nav bijusi izcenota piedāvājuma iesniegšanas laikā.
- Nolikumā noteikta prasība, bet nav noteikts prasības izpildi apliecinošs dokuments. Pretendents tiek nepamatoti noraidīts par dokumenta neiesniegšanu.
- Lēmums par noraidīšanu pieņemts, nedodot iespēju pašam Pretendentam skaidrot piedāvājumā iekļauto informāciju.

Līguma noteikumi (veidnes)

- **Darbiem**

FIDIC- Dzgr – apvienotie būvdarbu un projektēšanas darbi un
Sgr- būvdarbi atbilstoši pasūtītāja tehniskam
projektam.(NS-1-u, NS-2-u, ar iekļautām līguma veidnēm)

Maza apjoma būvdarbi (no 3000 līdz 120 000 LVL)
vienkāršoti līguma noteikumi (līguma veidnes LP-1, LP-2)

- **Pakalpojumiem**

Izmaksu ieguldījuma līguma noteikumi

Gabaldarba līguma noteikumi

- **Piegādēm**

Piegāžu līguma noteikumi

Līguma noteikumi (veidnes)

- Svarīgi izmantot pareizas līguma veidnes
- Saskaņot piedāvājuma pielikumu (tur norādīto informāciju) ar speciālajos noteikumos noteikto.

Iepirkuma laikā, iepirkuma līguma slēgšanas un līguma darbības laikā līguma noteikumus mainīt NEDRĪKST.

Salīdzinājums starp VIDM un FS rīkotajām iepirkuma procedūrām

1. Piedāvājumu skaits - šobrīd VIDM rīkotajās iepirkuma procedūrās vidējais pretendentu skaits vienam iepirkumam ir 7-15. Situācijās, ja iepirkumam ir vairākas daļas, tad šis skaitlis ir jāreizina ar daļu skaitu. FS iepirkuma procedūrās piedāvājumu skaits ir zem 10.

Ņemot vērā augsto sūdzību iesniegšanas risku, iepirkuma komisijai vērtēšanas process **jāveic ļoti kvalitatīvi.**

2. Iepirkuma komisijas sēdes - VIDM organizētajos iepirkumos:

- konkursa nolikuma sagatavošanai nepieciešamas vidēji 2 sēdes;
- papildinformācijas izskatīšanai un sagatavošanai 1-2 sēdes;
- piedāvājumu vērtēšanai 10 sēdes;
- vidējais iepirkuma norises laiks 3-4 mēneši.

Finansējuma saņēmēju organizētajos iepirkumos: vidēji 3-4 sēdes.

Procedūras VIDM

- Pavisam I grupas projektiem plānoti 172 iepirkumi (no tiem 97 FS iepirkumi, 63 VIDM); II grupa – vēl informācija nav apkopota.
- VIDM **10 darba dienu laikā** sniedz atzinumu vai pieprasa papildu informāciju, ja tāda nepieciešama.
- Pozitīvs atzinums sniegts 76 gadījumos; nepieciešama eksperta piesaiste vai sniegts negatīvs atzinums 16 gadījumos no tiem 2 iepirkumi noraidīti 2 reizes.
- Noslēgti 166 iepirkuma līgumi (kopā plānots 184).

VIDM nepārbauda iepirkumus, kuri attiecināmi uz projekta sagatavošanu un iekļauti projekta iesniegumā kā sagatavošanas izmaksas.

Iepirkuma līgums

PIRMS LĪGUMA NOSLĒGŠANAS OBLIGĀTI IZLASIET!!!

Iepirkuma līguma nosacījumus NEDRĪKST būtiski mainīt salīdzinot ar nosacījumiem, kas bija iekļauti Nolikumā.

Ja slēdzot Līgumu, iepirkuma līguma projektā, tehniskajā specifikācijā vai uzvarētāja piedāvājumā ir izdarīti grozījumi, tad izdevumi, kas radušies šāda noslēgtā iepirkuma līguma ietvaros, uzskatāmi par neattiecināmām projekta izmaksām! (CTL Vispārīgo noteikumu 5.10.apakšpunkts)

Pēc līguma noslēgšanas svarīgi zināt:

- kad jāsaņem no līguma izpildītāja līgumā noteiktās garantijas;
- ja iepirkuma procedūrā bija paredzēts iesniegt piedāvājuma nodrošinājumu, neaizmirst tā oriģinālu atgriezt visiem iepirkuma dalībniekiem.

Iepirkums un līguma izpilde

Konkursa nolikumā noteiktās prasības ir spēkā visu iepirkuma līguma darbības termiņu:

- Personāla izmaiņas
- Darbuzņēmēju izmaiņas (tie, kuri nominēti iepirkuma procedūrā)
- Personālsabiedrību/līgumsabiedrību dalībnieku maiņa.
- Izmaiņas darbu izpildes termiņos (termiņu pagarinājumi) un apjomā (apjoma pieaugums/samazinājums)

Pasūtītāja atbildība ir pārliectināties vai veicot izmaiņas tiek izpildītas visas nolikumā izvirzītās prasības.

Pasūtītājam ir tiesības nesaskaņot Uzņēmēja izmaiņu prasības.

Paldies par uzmanību!

www.vidm.gov.lv

Jautājiet - Baiba.Gulbe@vidm.gov.lv